

MIGUEL BATLLORI, S. I. : *El lulismo en Italia (Ensayo de síntesis)*. Madrid 1944. («Revista de Filosofía», II, 255-313, 481-537.) — *Introducción bibliográfica a los estudios lulianos*. [Palma de Mallorca], Escuela Lulística de Mallorca, 1945. 24 pàgs.

I. — El lullisme, o sigui la irradiació de la figura de Llull en la cultura europea, ha inspirat en els darrers anys valuosos treballs, conseqüència de l'interès que desperta la projecció de l'obra del nostre filòsof nacional en la vida espiritual de l'Europa del seu temps i dels segles posteriors. ¡ Tant de bo poguéssim dir el mateix dels estudis sobre la seva figura o la seva obra, tan denses de problemes i que encara esperen l'estudiós o els estudiosos que s'hi lliurin de ple!

L'estudi del P. Batllori, que amb prudència i modèstia sàvies subtitula *assaig de síntesi*, té un alt valor com a contribució a l'estudi de la difusió de les doctrines lullianes a Itàlia. L'arreglega de dades feta durant els anys de sojorn en aquell país és considerable, així com la informació bibliogràfica. En aquest aspecte, el treball del P. Batllori és una veritable obra de síntesi que pot prestar excel·lents serveis. És molt interessant la distribució que fa de la matèria, que en algun punt obeeix a criteris originals, potser revisables, però tanmateix molt orientadors.

En primer lloc hem de fer remarcar que aquesta obra es publicà durant la impressió del segon volum de la *Historia de la Filosofía Española: Filosofía cristiana de los siglos XIII al XV*, dels Srs. Tomàs i Joaquim Carreras i Artau, encara que aquesta dugui el peu d'impremta de 1943. En l'obra dels germans Carreras es fa amb mà de mestre una extensa exposició de la història del lullisme, que pot ésser punt de partida d'importants estudis. Ens plau de fer constar, però, que el treball del P. Batllori representa un pas endavant en l'estudi del seu tema, i un pas important. Les pàgines consagrades als contactes personals de Ramon Llull amb Itàlia són un excel·lent resum dels resultats que fins ara han obtingut els biògrafs de Llull, amb referència als seus viatges. La resta de l'obra del P. Batllori, molt més extensa que la precedent, estudia l'evolució del lullisme a Itàlia des dels primers admiradors amb qui el Mestre tingué relació personal fins als erudits contemporanis. Es deixen de banda les incidències a què donà lloc la causa de l'ortodòxia de la doctrina de Ramon Llull a la cúria romana, encara que sovint s'hi hagi de referir el P. Batllori, pels viatges que aquell plet motivà de la nostra gent a Roma i per les repercussions que tingué en la difusió de la doctrina lulliana.

Molt interessants són les notícies que el P. Batllori ens dona sobre els fons de manuscrits lullians autènticament italians que encara es conserven, manuscrits que relaciona amb els focus lullístics de Gènova, Pàdua i Venècia. Aquestes notícies resulten especialment interessants per les agrupacions geogràfiques que el P. Batllori fa de les obres contingudes en aquests còdexs, fent veure com alguns d'ells contenen obres escrites amb poca diferència de temps unes d'altres, o en la mateixa ciutat o en ciutats pròximes. Com fa observar encertadament el P. Batllori, aquest fet s'haurà de tenir present quan s'emprenqui l'edició crítica de les obres llatines de Llull.

En el segon article del P. Batllori són dignes de remarca els capítols sobre els lullistes espanyols que anaren a Itàlia, sobre les primeres impressions italianes d'obres de Llull, sobre els lullistes italians i llur irradiació fora d'Itàlia, i la desviació del lullisme vers els escrits apòcrifs d'Alquímia. L'erudit estudi

del P. Miquel Batllori es clou amb una ressenya del lullisme a Itàlia des del segle XVIII fins ara.

II. — Encara que avui, pels anys transcorreguts, potser s'hauria de completar quelcom, assenyalant l'aparició de la *Introducción bibliográfica a los estudios lulianos*, del mateix autor, treball que ha de fer un gran servei a qui vulgui iniciar-se en l'estudi del gran mallorquí. Les principals divisions d'aquest opuscle són: I. Obres de Ramon Llull; II. Principals fons manuscrits; III. Obres generals bibliogràfiques; IV. Biografies; V. Bibliografies; VI. Aspectes principals de Ramon Llull; VII. Història del lullisme; VIII. Revistes.

P. B.

RENÉ VERRIER : *Etudes sur Arnaud de Villeneuve (v. 1240-1311)*. (1. *Ses origines*. — 2. *Son neveu Jean Blaise*. — 3. *Son neveu Armengaud Blaise*. — 4. *Sa famille*.) Leiden, E. J. Brill, 1947. 88 pàgs. + VI làms.

Amb les primeres mostres de la represa i abrivada de les activitats culturals en els països sotraguejats per la gran guerra darrera, ens arribà, en 1947, un volum publicat per E. J. Brill, l'editor de la coneguda revista internacional d'història de la medicina «Janus», imprès a Marsella, amb quatre estudis sobre Arnau de Vilanova originals del Sr. René Verrier, membre associat de l'Institut International de Sociologie. Versen, respectivament, sobre el origen d'Arnau, el seu nebot Joan Blasi, el seu altre nebot Ermengol Blasi i la família d'Arnau. Iniciades aquestes recerques en 1941, l'autor oferí les primícies de les parts II i III a l'Acadèmia de Medicina de París, en comunicació que li adreçà el 2 d'agost de 1946. L'obra sencera veié la llum el gener de 1947.

Malgrat l'ordre en què les quatre recerques són presentades en el llibre, s'endevina fàcilment que l'estudi sobre Joan Blasi — o Blai — constituí el punt de partida i despertà l'interès pels altres temes. Fa ja més de mig segle, l'arxiver marsellès Ph. Mabilly donà a conèixer un testament de Joan Blasi, datat el 8 de maig de 1329, en el qual consignava un llegat a la seva cosina Maria de Vilanova, monja dominicana al convent de Santa Maria Magdalena de València, filla del famós metge Arnau de Vilanova, i li retornava cent lliures rebudes de la seva tia, la mare de la monja, en vida. Aquest document, no aprofitat fins ara pels arnaldistes, estableix un parentiu pròxim inequívoc entre Arnau i els Blasi, família cèlebre en els annals de la ciutat de Montpeller. Els documents catalans havien revelat l'amistat i el tracte íntim entre el metge Ermengol Blasi, germà gran de Joan, i Arnau; però en cap d'ells no constava el parentiu. El Sr. René Verrier, cercant a l'Arxiu Municipal de Marsella, ha trobat una colla d'altres documents relatius a Joan Blasi, entre ells un segon testament de 1337 i un codicil del 28 d'agost de 1241, atorgat *in articulo mortis*, que confirmen aquell llegat i el parentiu dels Blasi amb els Vilanova. Sobre aquesta interessant documentació, exhumada de fresc, l'autor ha bastit de primer l'assaig sobre Joan Blasi, personatge no gaire conegut fins a la data; ha estès tot seguit la recerca a la seva família, i ha aprofitat encara els resultats per projectar nova llum sobre la figura més important, i també més coneguda, del seu germà Ermengol.

Joan Blasi exercí uns anys a Marsella, cap al final de la seva vida, el comerç d'olis i pells amb el migdia d'Itàlia, on, de jove, havia viscut. El Sr. Verrier